

Teorie tekstów kultury

Wykład 14

Nowe media

dr Krzysztof Gajewski

1 Platon

- Mit jaskini jako prefiguracja ekranu dynamicznego (*Państwo*, ks. VII)
- Platońska krytyka pisma (*Fajdros* 274E, mit o bogu Teucie i królu Tamuzie) jako prototyp krytyki nowego medium
 1. pismo jest obce istocie człowieka, wyprowadza wiedzę na zewnątrz ludzkiego umysłu
 2. pozór mądrości: pismo to nie lekarstwo na pamięć i mądrość, ale środek na przypominanie sobie; „oczytanie bez nauki”
 3. pismo może jedynie przypomnieć, nie zaś nauczyć
 4. słowa pisane nie odpowiadają na pytania, „zawsze wskazują jedno i to samo”
 5. słowo pisane nie potrafi samo obronić się przed fałszywymi interpretacjami
- niepisana nauka Platona

2 Teoria oralności

1. Milman Parry (1902-1935), Albert Lord (1912-1991) — styl formularny
2. Eric Alfred Havelock (1903-1988) — alfabet umożliwił powstanie filozofii greckiej
3. Marshall McLuhan (1911-1980) — „Interioryzacja techniki alfabetu fonetycznego przenosi człowieka z magicznego świata ucha do neutralnego świata wizji”
4. Walter Jackson Ong (1912-2003) — oralność/piśmienność/druk

3 Antropologia nowych mediów

- Badania technologii jako takiej: ujęcie inżynierskie, marketingowe, socjologiczne, kulturoznawcze, antropologiczne, językoznawcze, literaturoznawcze
- Czym są nowe media?
 1. Każde medium było kiedyś nowe
 2. media analogowe vs. media cyfrowe (*Computer Mediated Communication*, CMC)
 3. multimedia
 4. wirtualność

4 Walter Jackson Ong i psychodynamika oralności

1. Addytywność zamiast upodrzednienia (stworzenie świata w Księdze Rodzaju)
2. Nagromadzenie i redundancja (stałe epitety u Homera)
3. Tradycjonalizm kultur oralnych
4. Zabarwienie agonistyczne (przysłowia, zagadki, przezywanie się, entuzjastyczne opisy gwałtu fizycznego)
5. Empatia i zaangażowanie zamiast dystansu obiektywizującego
6. Sytuacja zamiast abstrakcji (talerz a nie koło)

5 Marshall McLuhan i twarda wersja determinizmu technologicznego

1. Przekąźnik jest przekazem (*The medium is the message*): treścią telegrafu jest druk, druku — pismo, pisma — mowa
2. media jako przedłużenia człowieka (*extensions of man*)
3. przekąźniki gorące i zimne (*hot&cool media*)

przekąźniki gorące	przekąźniki zimne
wysoka rozdzielczość	niska rozdzielczość
mała kooperacja	duża kooperacja
ucho	oko
film	telewizja
wykład	ćwiczenia
książka	dialog

4. Galaktyka Gutenberga i globalna wioska

6 Z dziejów hipertekstu

1. Vannevar Bush (1890-1974), „As We May Think”: *memex (memory+index)*
2. Ted Nelson (1937-), Projekt Xanadu: hipertekst, hipermedia
3. Tim Berners-Lee (1955-): World Wide Web (1989), HTTP, HTML (1991), World Wide Web Consortium (W3C) (1994)

Literatura

- [1] Eric A. Havelock, Przedmowa do Platona. przeł. P. Majewski, Warszawa 2007.
- [2] Marshall McLuhan, Zrozumieć media. Przedłużenie człowieka, przeł. N. Szczucka, Warszawa 2004.
- [3] Walter Ong, Oralność i piśmienność. Słowo poddane technologii, przeł. J. Japola, Warszawa 2011.